

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
«23» листопада 2023 року

**ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ
ІННОВАЦІЙ**

Програма підвищення кваліфікації працівників бібліотек

Форма навчання	<u>очна/заочна</u>
Навчальний рік	<u>2023/2024</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>2,5</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>залік</u>

Розробники: Ярослава Євгенівна Сошинська, Ірина Олександрівна Шевченко

Київ – 2023

Розробники: СОШИНСЬКА Ярослава Євгенівна, кандидат історичних наук, доцент; ШЕВЧЕНКО Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент

ПОГОДЖЕНО:

Директорка Центру неперервної культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО:

В.о. зав. кафедри арт-менеджменту та івент технологій, доктор наук з соціальних комунікацій, професор, академік ГО "Національна академія наук вищої освіти України", член спілки документознавців України

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Протокол № 5 від «22» листопада 2023р.

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «23» листопада 2023 р. № 2

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

Затверджено Вченою радою Академії протокол від «18» грудня 2023 р. № 15

1. Анотація (опис) навчальної програми (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

«Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій» є програмою для підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, керівників структурних підрозділів, директорів та заступників директорів наукових і публічних бібліотек, та спрямована на підвищення рівня їхніх інтегральної, загальних та професійних компетентностей.

Програму підвищення кваліфікації «Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій» розроблено з метою формування у працівників бібліотек нових професійних компетентностей, що пов'язані з процесами залучення бібліотек до інноваційної творчої діяльності та продукування нових бібліотечних послуг. Сучасні вимоги суспільства до якості та змісту послуг формують перед бібліотеками виклики, що мають бути подолані шляхом адаптації до швидких змін та викликів. Практика дизайн-мислення здатна сприяти розробці нового напрямку роботи та залучення нових груп користувачів. Методологія дизайн-мислення, за умови її застосування, надає можливість бібліотекарям приймати стратегічні рішення, ефективно використовувати проєктний менеджмент, приділяти більше уваги культурі співпраці та сприяє творчій впевненості. Цінність дизайн-мислення поширюється також і на зовнішнє середовище бібліотеки, зокрема, дозволяє напрацьовувати інновації, що сприятимуть більшій кількості реально залучених користувачів, зростанню рівня їхньої задоволеності якістю послуг, дозволять сформувати нові зв'язки з громадою, що в цілому збільшить рівень адвокаційної підтримки та кількість прихильників бібліотеки.

Програма підвищення кваліфікації «Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій» призначена для тих, хто залучений до процесів створення інновацій з оптимальним використанням ресурсів, врахуванням кращого досвіду роботи бібліотек світу та України.

Під час навчання за програмою слухачі отримають нові знання з питань можливої участі (співучасті) бібліотек в секторах культурних і креативних індустрій, важливості продукування нових бібліотечних послуг і сервісів та створення цінності для клієнта в бібліотеці з обґрунтуванням необхідності інноваційної сервісної діяльності з урахуванням рекомендацій ІФЛА та клієнтоорієнтованого підходу.

Програму підвищення кваліфікації створено на основі методології, розробленої Публічною бібліотекою м. Чикаго (США) та Публічними бібліотеками м. Орхуса (Данія) за підтримки Фонду Білла та Мелінди Гейтс у 2013-2014 роках. Передувало створенню методології спеціальне дослідження, проведене у 40 бібліотеках в 10 країнах світу. Мета запропонованої методології – показати бібліотекам, як працювати разом, щоб виявити потреби громади та експериментувати заради створення сервісів, програм та процесів для впровадження інновацій.

Програма передбачає детальне ознайомлення з особливостями адаптованої методології дизайн-мислення та досвідом її використання у бібліотечній сфері, а також усіма етапами засвоєння та використання методології дизайн-мислення. Кожному з етапів – «Етап натхнення», «Етап генерування ідей», «Етап ітерації», «Етап масштабування» – присвячені окремі заняття – лекційні, практичні, самостійна робота, ситуативні завдання, моделювання і вирішення виробничих завдань.

Під час вивчення «Етапу натхнення» слухачі навчатимуться визначати дизайн-виклик з орієнтацією на цільову аудиторію, оцінювати проблему та можливі обмеження. Особлива увага приділяється темам, пов'язаним з вивченням та застосуванням на практиці методів дослідження – інтерв'ю з користувачами та експертами, спостереження, використання досвіду занурення. Проходження «Етапу генерування ідей» передбачатиме для слухачів необхідність поділитися історіями, визначити закономірності, деталізувати еволюцію своєї теми до ідеї – генерування ідей з використанням методу мозкового штурму. На цьому ж етапі слухачі навчатимуться створювати концепт-мапу та планувати розроблення прототипів з можливими деталізаціями. Вивчення «Етапу ітерації» як частини методології передбачає засвоєння знань про способи отримання відгуків від користувачів,

розроблення міні-пілота, його впровадження та формування здатностей до переосмислення концепції. Під час вивчення «Етапу масштабування» слухачі отримують комплексне уявлення про управління інноваційним проектом, розробляють дорожню карту впровадження інновації, планують оцінку результатів та підтримку життєздатності інновації, готують її презентацію. На кожному з етапів дизайн-мислення передбачається формування кейсу успішних практик, що будуть використовуватися слухачами після завершення програми.

2. Мета програми – формування у слухачів розуміння сутності методології дизайн-мислення та її застосування для створення бібліотечних інновацій. Програма фокусується на усіх етапах адаптивної технології з формуванням знань про усі етапи, вмінь до їхнього послідовного застосування.

3. Завдання програми:

- ознайомити слухачів з методологією дизайн-мислення та особливостями її застосування для створення бібліотечних інновацій;
- сформуванню розуміння методології дизайн-мислення як способу мислення особистості;
- сформуванню бачення шляхів створення команди, активного дослідження як основи наступного проектування, перетворення ідеї в дієвий результат та його наступний розвиток і адаптацію на основі відгуків користувачів;
- удосконалити навички роботи у команді;
- сформуванню вміння комунікувати та співпрацювати з представниками груп користувачів, активними та потенційними відвідувачами бібліотеки, медіа;
- удосконалювати навички креативного мислення, реалізації міні-проектів.

4. Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати завдання та практичні проблеми в інформаційній та бібліотечній сфері, що пов'язані з впровадженням інновацій у бібліотеці;

загальні: здатність до стратегічного мислення, аналізу та синтезу; здатність бути відповідальним та працювати в команді; здатність генерувати нові ідеї (креативність); висловлювати та аргументувати власну думку; здатність вільно спілкуватися; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаної роботи; уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях; реалізовувати свої права та обов'язки як активного громадянина (фахівця), усвідомлювати цінності інформаційного суспільства, здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя;

фахові: здатність узагальнювати, аналізувати та синтезувати інформацію в різних форматах і з різних джерел; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань; здатність проектувати і створювати продукти та послуги; здатність розуміти закономірності розвитку бібліотечної справи та аналізувати сучасний стан і тенденції трансформації принципів і методів бібліотечного обслуговування користувачів різних категорій; спроможність адаптивно застосовувати кращий світовий та національний досвід; здатність забезпечувати ефективне управління проектами; формувати професійну світоглядну позицію.

5. Результати навчання за програмою:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			
РН1.	Знати і розуміти методологію дизайн-мислення та особливості її застосування для створення бібліотечних інновацій.	Лекційне заняття Практичне заняття	Перевірка виконання завдань	25
РН2.	Вміти застосовувати методологію дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій; вміти створювати команду та працювати у команді, здатність проводити аналітичні дослідження та використовувати їхні результати як основу для наступного проєктування, перетворення та розвитку на основі відгуків користувачів.	Лекційне заняття Практичне заняття	Перевірка виконання завдань	25
РН3.	Вміти працювати в команді, комунікувати та співпрацювати з представниками груп користувачів, активними та потенційними відвідувачами бібліотеки, медіа	Лекційне заняття Практичне заняття	Перевірка виконання завдань	25
РН4.	Мати навички оцінювання результатів діяльності та аргументації й відстоювання прийнятих рішень. Володіти культурою мислення, вміти узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням.	Лекційне заняття Практичне заняття	Перевірка виконання завдань	25

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно з п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАККіМ» від 16 грудня 2015 р.):

7.1. Форми оцінювання слухачів:

- поточне оцінювання:

1. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 5: 15 балів*/ 10 балів.
2. Оцінювання роботи під час семінарського заняття з теми 6: 15 балів/ 10 балів
3. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 7: 15 балів/ 10 балів.
4. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 8: 15 балів/ 10 балів.
5. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 9: 15 балів/ 10 балів.

6. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 10: 15 балів/ 5 балів.

7. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 11: 10 балів/ 5 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання слухача здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів формують бали, отримані з усіх тем, змістових розділів: бали, отримані за практичні роботи, презентації тощо; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, що отримані за підсумкову роботу (залік).

У випадку відсутності слухача з поважних причин, відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.

Залік виставляється за результатами роботи впродовж навчання за програмою. Слухач, який набрав суму залікових балів (60) має право отримати підсумкову оцінку за результатами контролю. Слухачі, які набрали протягом семестру менше 60 балів, обов'язково складають залік.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59	Незадовільно	FX
1-34		F

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ
для підвищення кваліфікації працівників бібліотек за програмою
«Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій»

№ п/п	Назва розділів, тем	Всього годин	Види занять та кількість годин			
			Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контроль знань
1	Нові бібліотечні послуги і сервіси: сучасні тренди. Створення цінності для клієнта в бібліотеці	2	2			
2	Інноваційна діяльність бібліотек: пошук трендів, генерація ідей, унікальний досвід	2	2			
3	Бібліотека в культурних і креативних індустріях	2	2			
4	Інноваційні бібліотечні послуги: український та іноземний досвід	2	2			
5	Методологія дизайн-мислення, її адаптованість і досвід використання у бібліотечній сфері. Визначення дизайн-виклику	8	4	4		Контрольна робота
6	Методики опитування потенційних клієнтів. Етап натхнення	8	4	4		Контрольна робота
7	Етап генерування ідей	8	4	4		Контрольна робота
8	Матеріалізація ідей – створення прототипів (моделей послуги)	8	4	4		Контрольна робота
9	Тестування прототипів послуги	8	4	4		Контрольна робота
10	Етап ітерації	8	4	4		Контрольна робота
11	Прийняття рішення про впровадження послуги. Етап масштабування	8	4	4		Контрольна робота
12	Формування ефективних партнерств	2	2			
13	Фандрейзинг у бібліотеках	2	2			
14	Від проєктів до продуктів: план впровадження і маркетинг нової послуги	2	2			
15	Проектна діяльність бібліотек	7	2			
	Залік, консультація	3				3
	Разом	75	44	28		3

Загальний обсяг 75 год., в тому числі:

Лекцій – 44 год.

Практичних (ввз) – 28 год. Консультація, залік – 3 год

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ

Самостійна робота слухачів є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань та їхнім засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу.

Самостійна робота слухачів за програмою «Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій» передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних тем;
- самостійна робота із джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції та рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал. Основні види самостійної роботи слухачів з дисципліни: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу; підготовка відповідей.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використання відповідних методів навчання у процесі викладання навчальної дисципліни «Дизайн-мислення для створення бібліотечних інновацій» зумовлено пізнавальним і формуючим значенням цієї дисципліни та її місцем у системі підвищення кваліфікації фахівців, а також метою і завданнями її вивчення. У процесі викладання навчальної дисципліни доцільно використовувати різні методи навчання, у т.ч. інформаційно-рецептивний, метод проблемного викладу, дослідницький метод, практичні методи (різні види вправ, тренувальне тестування), моделювання, інноваційне планування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Бібліотека інструментів: [навчальні та інформаційні матеріали з тематики фандрейзингу, розробки проєктів, управління проєктами, побудови партнерств на місцевому рівні, розробки та реалізації адвокаційної кампанії тощо]. URL: <https://fundraiser.games/library/> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
2. Бібліотеки Запоріжжя у спецпроєкті «ЧИТОМО». URL: <https://cultura.city/news/biblioteki-zaporizha-u-specproekti-citomo> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
3. Бібліотечна інновація: Інформаційно-аналітичний огляд. URL: <https://zounb.zp.ua/resourse/zaporizkyu-kray/zaporizhzhya-bibliotechne/fahova-osvita/innovacijna-diyalnist-u-bibliotekah> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
4. Бібліотечна кухня. 32 рецепти від успішних сучасних бібліотек / Програма «Бібліоміст». – Київ, 2013.– 84 с.: іл.
5. Бібліотечним фахівцям. Дизайн-мислення для бібліотекарів. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/bibliotechnym-fahivcjam-dyzajn-myslennja-dlja-bibliotekariv/> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
6. Дизайн-мислення для бібліотек: Посібник з розробки дизайну, орієнтованого на користувачів бібліотеки. – IDEO, 2015. – 121 с. – Режим доступу: <https://library.chytomo.com/> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
7. Інноваційна діяльність. Терміни та визначення понять : (ГОСТ 31279- 2004, IDT) : ДСТУ ГОСТ 31279:2005. – Вид. офіц. – Чинний від 2006–07– 01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2005. – III, III, 10, [1] с. (Національний стандарт України).
8. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств [Електронний ресурс] : затв. наказом м-ва економіки України від 06.09.2006 р. № 290. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=7ebefbc1-f78e-4797-a4c2-%20282034cce923&title=MetodichniRekomendatsiiZRozroblenniaBiznes-planuPidpriemstv> (дата звернення: 27 червня 2023 р.).
9. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс] : схвалено розпорядж. КМУ від 23.03.2016 р. № 219-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-p> (дата звернення: 27 червня 2023 р.).
10. Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги. URL: <http://library.chytomo.com> (дата звернення: 13 червня 2023 р.).
11. Хіміч Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного кадрового менеджменту та інноваційної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програм. підвищ. кваліфікації / УБА ; Я. О. Хіміч. – Київ : Самміт-книга, 2012. – 88 с.